

TILSYNSRAPPORT

Barnehageloven § 19 g

Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med
nedsatt funksjonsevne

Alta kommune

Tromsø 19.oktober

Sammendrag

Vi fører tilsyn med Alta kommune som barnehagemyndighet. Temaet for tilsynet er barnehagemyndighetens plikt til å gi individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne.

Det overordnede formålet med tilsynet er at det skal bidra til at alle barn i barnehagene skal ha et godt barnehagetilbud. Fylkesmannen legger barnekonvensjonen til grunn ved tilsyn med kommunens barnehagemyndighet. Artikkel 3 tydeliggjør at hensynet til barnets beste skal komme først og være grunnleggende i alle tiltak og vedtak som berører barnet.

Tilsynet var planlagt som et stedlig tilsyn med varsel, innhenting av dokumentasjon og egenvurdering i RefLex, men ble på grunn av koronautbruddet utsatt. Tilsynet var planlagt gjennomført 22. april, men ble utsatt til 2. september.

På gjennomføringsdagen ble det avholdt åpningsmøte og det ble gjennomført intervju med kommunalleder, rådgiver, to styrere, to pedagogiske ledere og en forelder.

Konklusjoner er framkommet på bakgrunn av dokumenter sammenholdt med det som kom fram i intervjuene. I forkant av tilsynet er det avholdt et veiledningsmøte der tema for tilsynet ble gjennomgått.

Rapporten omhandler lovbrudd som gjelder for tilsynets tema og som er avdekket under tilsynet. Rapporten gir derfor ingen fullstendig tilstandsvurdering av kommunen som barnehagemyndighet.

Tilsynet har avdekt flere brudd på kommunens plikt til å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får individuell tilrettelegging i barnehagen. Eksempler er begrunnelsesplikten i vedtakene, mangel på barns beste vurdering i vedtakene og gjentakende lang saksbehandlingstid.

Barnehagemyndigheten har kommentert punktet 2.2.1 i foreløpig rapport. Kommunen er enig i pålegget om at kommunen må finne en forsvarlig måte å fange opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging, men ber om at konklusjonen i punkt 2.2.1 har samme ordlyd som første korreksjonspunkt i pålegget. Fylkesmannen har ingen innvendinger mot å endre ordlyden. På bakgrunn av kommunens tilbakemelding har vi gjort endringer i rapporten.

Vi fatter nå et vedtak med pålegg om retting. Kommunen har rettefrist til 12. januar 2021.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	5
1.1	Kort om kommunen	5
1.2	Om gjennomføringen av tilsynet	5
2	Kommunens plikt til å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får individuell tilrettelegging i barnehagen	6
2.1	Rettslige krav	6
2.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	7
3	Våre reaksjoner	20
3.1	Pålegg om retting	20
3.2	Oppfølging av påleggene	20
4	Dere har rett til å klage.....	21

1 Innledning

Vi fører tilsyn med kommunen som barnehagemyndighet, jf. barnehageloven § 9 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

I tilsyn kontrollerer vi om barnehagemyndigheten oppfyller barnehageloven med forskrifter.

Dersom barnehagemyndigheten ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. Vi vil måtte behandle personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på [www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/](http://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/).

1.1 Kort om kommunen

Alta kommune har 20 665 innbyggere per 1. januar 2020. Alta har et mangfoldig barnehagetilbud med 12 kommunale barnehager og 15 private barnehager. Til sammen er det 1160 barn og 401 ansatte i Alta barnehagene. I kommunen var det per 15.12.19 23 barn med vedtak om tilrettelagt individuelt tilbud og 29 barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp.

I delegasjonsreglementet for Alta kommune, revidert i kommunestyret 19.02.19 er rådmannen delegert avgjørelsesmyndighet etter barnehageloven. Dette er videredelegert til kommunalleder for Oppvekst og kultur i en intern delegasjon datert 19.02.19.

1.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Vi åpnet tilsyn med Alta kommune i brev av 07.01.2020. Dere ble pålagt å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjonen for å gjennomføre tilsynet.

Tema for tilsynet er barnehagemyndighetens plikt til å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får individuell tilrettelegging i barnehagen.

Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket.

Formålet med tilsynet er å sikre at alle barn får et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet og at tilsynet skal bidra til at kommunen følger regelverket.

Dersom barnehagemyndigheten ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting.

Vi sendte foreløpig tilsynsrapport til dere 17. september 2020. I den presenterte vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Dere har kommentert innholdet i den foreløpige rapporten innen fristen 15.10.20. Vi har behandlet kommentarene fra dere under det aktuelle temaet.

2 Kommunens plikt til å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får individuell tilrettelegging i barnehagen

2.1 Rettslige krav

Plikten til å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud

Formålet med bestemmelsen om tilrettelegging i barnehageloven § 19 g er å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne kan nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn og få likeverdige utviklings- og aktivitetsmuligheter.

Alta kommune har ansvar for å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får egnet individuell tilrettelegging i barnehagen. Dere må informere barnehagene og foreldre og i tilstrekkelig grad følge med på funksjonsnivået til barn i barnehagene for å fange opp om det er barn som har rett til individuell tilrettelegging. Dersom dere får informasjon om at et barn kan ha nedsatt funksjonsevne, må dere følge opp med nærmere undersøkelser.

Foreldrene må involveres så tidlig som mulig. I tilfeller der foreldrene ikke har vært involvert, må dere sende forhåndsvarsel før dere fatter vedtak, jf. forvaltningsloven § 16.

Vedtak om individuell tilrettelegging

Dere må innhente tilstrekkelig dokumentasjon for å vurdere barnets funksjonsevne i den enkelte sak, det vil si blant annet informasjon om barnets behov, hva som er forsøkt av tilpasninger og barnehagens samlede kompetanse, bemanning og fysiske utforming. Ved behov må dere også innhente informasjon fra andre, for eksempel PPT, helsetjenesten eller eventuelt barnevernet, dersom de har vært involvert.

Vedtaket skal fattes uavhengig av om vurderingen ender med innvilgelse eller avslag. I vedtaket skal dere ta stilling til om barnet har nedsatt funksjonsevne, og om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn, jf. barnehageloven § 19 g, jf. forvaltningsloven §§ 24 og 25 og barnekonvensjonen artikkel 3. Dette innebærer en konkret og individuell vurdering av barnehagetilbudet, barnets funksjonsevne og tilpasningsbehov, og hvordan barnehagetilbudet kan tilrettelegges for å avhjelpe barnets behov. Det skal fremgå av vedtaket hvilken tilrettelegging som gis og varigheten og omfanget av tiltaket. I vedtak om avslag skal dere gi en begrunnelse som viser hvorfor barnet ikke har rett til individuell tilrettelegging.

Dere har plikt til å tilrettelegge barnehagetilbudet og kan bare gjøre unntak fra denne plikten dersom tilrettelegging innebærer en uforholdsmessig byrde for kommunen, jf. barnehageloven § 19 g, jf. barnekonvensjonen artikkel 3. Dersom dere kommer til at det er en uforholdsmessig byrde å tilrettelegge i barnets barnehage, må dere tilby plass i en annen barnehage hvor barnehagetilbudet kan tilrettelegges.

Private barnehager kan ikke pålegges å tilrettelegge barnehagetilbudet. Hvis det ikke lar seg gjøre å inngå en avtale med en privat barnehage, må dere tilrettelegge barnehagetilbudet for barnet i en annen barnehage.

Dere må vurdere hva som er barnets beste når dere fatter vedtak, jf. barnehageloven § 19 g, jf. barnekonvensjonen artikkel 3. Barnets beste er et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn og det skal mye til for å sette det til side. Dere må foreta en helhetlig vurdering av barnets situasjon hvor barnets behov for utvikling og læring må avveies mot andre behov, for eksempel deltakelse i fellesskapet og hvile.

I vedtakene må dere informere om klageadgang, klagefrist, klageinstans, og om at klagen skal sendes til kommunen, samt om retten til å se sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 27.

Dere skal fatte vedtak så snart som mulig, det vil si at dere må fatte vedtak så snart dere har all dokumentasjonen dere trenger, jf. barnehageloven § 19 g, jf. forvaltningsloven § 11 a. Dere kan ikke vente med å igangsette vedtak om tilrettelegging. Det er barnets behov som avgjør når tilretteleggingen skal starte. Hvis dere oppdager nye eller endrede behov i løpet av barnehageåret, kan dere ikke vente til et nytt barnehageår med å iverksette tilretteleggingen. Den individuelle tilretteleggingen skal gjennomføres i tråd med vedtaket, jf. barnehageloven § 19 g.

2.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

1. Fanger kommunen opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging?

Dere har ansvar for at barn med nedsatt funksjonsevne får egnet individuell tilrettelegging i barnehagen. Nedsatt funksjonsevne er definert som «tap av, skade på eller avvik i en av kroppens psykologiske, fysiologiske eller biologiske funksjoner». Begrepet omfatter fysiske, psykiske og kognitive funksjoner.

Dette ansvaret kan dere for eksempel ivareta gjennom å veilede barnehagene i å kjenne igjen barn med nedsatt funksjonsevne og ved å gi nødvendig informasjon på kommunens hjemmesider.

Tilrettelegging skiller seg fra spesialpedagogisk hjelp ved at retten til tilrettelegging bare gjelder barn med funksjonsnedsettelse som går i barnehage. Om et barn har behov for spesialpedagogisk hjelp eller tilrettelegging, eller begge deler, må vurderes konkret i hver enkelt sak. For at barnet skal få den hjelpen det har krav på etter barnehageloven, er det viktig å forsøke å skille mellom hva som er spesialpedagogisk hjelp og hva som er tilrettelegging.

Observasjon

Kommunen har ikke lagt ut informasjon på kommunens hjemmeside om retten til tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne. I intervju ble det opplyst at kommunen har informert om retten til tilrettelegging på styremøter.

Det ble videre opplyst i intervju at barnehagene heller ikke har lagt ut informasjon om retten til tilrettelegging på sine hjemmesider eller informert på foreldremøter.

I intervju kom det fram at retten til tilrettelegging etter § 19 g ikke er så kjent blant ansatte i barnehagen. Det kom også fram at skillet mellom retten til spesialpedagogisk hjelp etter § 19a og tilrettelegging etter § 19g var uklart for dem. I intervju ble det fortalt at når barnehagen ble bekymret tok de kontakt med PPT.

Kommunen sier i intervju at de fanger opp barn med nedsatt funksjonsevne etter henvendelse/søknad fra barnehagene med unntak av barn med omfattende diagnoser. Disse barna ble ofte fanget opp tidligere. Det ble også opplyst at foreldre som selv tok kontakt med kommunen fikk informasjon om muligheten til å søke om tilrettelegging etter § 19 g.

Det ble opplyst under intervju at kommunen ikke har noen skriftlige rutinebeskrivelser som omhandler retten til tilrettelegging. Under tilsynet ble det informert om at kommunen for barnehageåret 2020/2021 har sendt ut et søknadsskjema til alle barnehagene. Dette søknadsskjemaet var imidlertid ikke kjent for dem vi intervjuet.

Vurdering

Alta kommune har ikke utarbeidet en skriftlig rutine for hvordan fange opp barn med nedsatt funksjonsevne som er kjent for barnehagene. Kommunen har heller ikke lagt ut nødvendig informasjon på sin hjemmeside. Mange av dem vi intervjuet sa de hadde liten kunnskap om hvilke rettigheter barn med nedsatt funksjonsevne har etter § 19 g. Det vil si at mange ansatte kanskje ikke har kunnskap i å kjenne igjen barn med nedsatt funksjonsevne.

Kommunen fanger opp disse barna ved å stole på at barnehagen selv tar kontakt med foreldre og i et samarbeid med dem søker kommunen om individuell tilrettelegging. Fylkesmannen minner om at ansvaret for å spre informasjon om regelverket i barnehageloven § 19 g ligger til kommunen. Fylkesmannen synes det er positivt at Alta kommune for barnehageåret 2020/2021 har utarbeidet et søknadsskjema som er sendt barnehagene. Søknadsskjemaet kan bidra til å gi informasjon om § 19 g og gi barnehagen mulighet til å fange opp disse barna. I tillegg mener vi at kommunen må sørge for å legge ut informasjon slik at retten etter § 19 g blir kjent for foreldre, og dermed sikrer at barn med nedsatt funksjonsevne som har rett til et individuelt tilrettelagt barnehagetilbud får det.

I våre intervju kom det tydelig fram at ansatte i barnehagene kjente lite til retten etter § 19 g. Lovkravene etter § 19 a og § 19 g gir ulike rettigheter. Vilåårene for å ha rett til spesialpedagogisk hjelp og rett til tilrettelegging er også ulike retter. Dersom kommunen i sitt system legger opp til at barnehagene skal fange opp disse barna, må kommunen sørge for at ansatte i barnehagen har tilstrekkelig kompetanse til å gjøre dette. Alta kommune må i større grad veilede ansatte i å kjenne igjen barn med nedsatt funksjonsevne.

Konklusjon

Fylkesmannen konkluderer med at kommunen må finne en forsvarlig måte å fange opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging.

2. Gir kommunen foreldrene mulighet til å uttale seg?

I forbindelse med vurdering av tiltak er det viktig at foreldrene involveres så tidlig og i så stor grad som mulig i prosessen.

Dere skal alltid sende forhåndsvarsel i tilfeller der foreldrene ikke har vært involvert i saksbehandlingen eller på annen måte har fått uttalt seg om saken på et tidligere tidspunkt. Forhåndsvarselet må inneholde en beskrivelse av hva saken gjelder, og det som ellers er nødvendig av informasjon for at foreldrene skal ha mulighet til å ivareta barnets interesser.

Forhåndsvarselet skal gi foreldrene en reell mulighet til å uttale seg innen en bestemt tidsfrist. Fristen må ikke være så kort at foreldrene ikke har tid til å sette seg inn i hva saken gjelder og hva vedtaket om tilrettelegging vil gå ut på.

Observasjoner

Det kom fram i intervju at kommunen sjekker at foreldrene har skrevet under søknader om tilrettelegging etter § 19 g. Det kom også fram i intervju at barnehagene vi intervjuet, involverte foreldrene i søknaden til kommunen. Hvis det er barnehagen som skriver søknaden, skriver alltid foreldrene under. Under intervju med kommunen mottok vi 4 søknader om tilrettelegging etter § 19g for barnehageåret 2020/2021. Alle var underskrevet av foreldre.

Innsendt dokumentasjon viser at barnehagemyndigheten har gjennomført møte med ansatte i en barnehage om et barn som var under vurdering om rett til individuell tilrettelegging uten at foreldre fikk være med.

Det ble videre opplyst i RefLex at kommunen skal lage rutinebeskrivelser som ivaretar saksgangen og kommunens plikter etter § 19 g. Der vil det komme fram at kommunen skal sende forhåndsvarsel om vedtak til foreldre dersom de ikke har uttalt seg i saken. Det ble opplyst at i år hadde alle foreldre skrevet under søknadene, og at det derfor ikke var behov for forhåndsvarsel.

Vurdering

Fylkesmannen mener at mangel på rutinebeskrivelser kan føre til foreldre ikke involveres tidlig og i så stor grad som mulig i prosessen. Fylkesmannen mener og at når kommunen ønsker et møte med barnehagen for å opplyse en sak, bør foreldrene få være med på møte. Hvis ikke må det skrives referat slik at foreldrene kjent med innholdet på møte.

Samtidig er vi opplyst om at alle foreldre har skrevet under på søknadene for barnehageåret 2020/2021. Barnehagene vi intervjuet hadde en praksis som involverte foreldrene. Kommunen kan med fordel utarbeide en rutinebeskrivelse som også sier noe om foreldres rettigheter. Informasjon og innsendt dokumentasjon viser at inneværende år er alle foreldre involvert på tross av at kommunen mangler en rutinebeskrivelse.

Konklusjon

Fylkesmannen konkluderer med at kommunen tilstrekkelig grad gir foreldrene mulighet til å uttale seg

3. Opplyser kommunen saken tilstrekkelig for å kunne ta stilling til:

- **om at barnet har en nedsatt funksjonsevne?**
- **om barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn?**

Dere må innhente tilstrekkelig dokumentasjon for å vurdere barnets funksjonsevne i den enkelte sak. Det kan for eksempel være erklæringer fra helsetjenesten, uttalelser fra PPT eller uttalelser fra barnevernet dersom de har vært involvert i saken fra før av.

Formålet med bestemmelsen er å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne kan nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn, og få likeverdige utviklings- og aktivitetsmuligheter.

Dere må innhente nødvendig informasjon fra barnehagen. Barnehagen kan si noe om hvilke behov de mener barnet har og hva som eventuelt allerede er forsøkt gjort av tilpasninger for barnet. Dere må ha informasjon om barnehagens samlede kompetanse, bemanning, fysiske utforming osv. er tilstrekkelig til å gi barnet et egnet individuelt barnehagetilbud som er i samsvar med barnehageloven og rammeplanen.

Observasjoner

I RefLex skriver dere ja til at dere innhenter tilstrekkelig informasjon om et barn for å kunne ta stilling til om barnet har en nedsatt funksjonsevne. I intervju kom det fram at det er lettere å ta stilling til om et barn har nedsatt funksjonsevne hvis det har en diagnose.

For barnehageåret 2020/2021 er det opplyst at kommunen har endret praksis. Det ble sendt ut søknadskjema til alle barnehagene hvor barnehagen sammen med foreldrene informerer om barnet, herunder en beskrivelse av barnets nedsatte funksjonsevne, utfordringer og vansker. I søknadskjemaet skal barnehagen og foreldrene også beskrive tiltak som er prøvd og i hvilke situasjoner i løpet av barnehagehverdagen barnet trenger tilrettelegging utover barnehagens egen plikt til tilrettelegging.

I vedtakene for barnehageåret 2019/2020 står det: *Barnehagen skal utarbeide en egen plan som skal synliggjøre og dokumentere barnehagens arbeid, være et arbeidsdokument for personalet, inneholde mål og tiltak. Plan og tiltak skal evalueres i samarbeid med foreldrene.* Denne planen skal sendes inn til Oppvekstadministrasjonen dersom foreldre og barnehage søker om fortsatt tilrettelegging for et nytt barnehageår. Vi fikk opplyst i intervju at det var kun en barnehage som har levert inn en slik plan, og at barnehagemyndigheten ikke har etterspurt ovennevnte planer for å opplyse årets søknader.

Det kom også fram i intervju at kommunen tok kontakt med barnehagen ved behov for ytterligere opplysninger. Det ble også opplyst at kommunen vurderer å anvende et team av fagpersoner som skal vurdere nedsatt funksjonsevne og type tilrettelegging.

Vurdering

Fylkesmannens vurdering er at ny praksis for barnehageåret 2020/2021, med at barnehagen og foreldre fyller ut et søknadskjema, gjør det lettere for kommunen å ta stilling til om barnet har en nedsatt funksjonsevne. Det samme gjelder når kommunen skal ta stilling til om barnet ikke kan delta på lik linje med andre barn. Dette søknadskjemaet er et godt og nyttig utgangspunkt for å opplyse saken. Vi ser av

innsendte søknadsskjema at det er ulikt hvordan barnehagene fyller ut skjemaet og hvor egnet opplysningene er for at kommunen skal kunne vurdere om et barn ikke kan delta på lik linje med andre barn. Dette kan selvsagt i noen tilfeller skyldes at barnehagemyndigheten allerede har god nok dokumentasjon for å opplyse saken. Hvis ikke, er det nødvendig at kommunen innhenter ytterligere informasjon kommunen trenger for å ta stilling til om barnet kan delta på lik linje med de andre barna.

Fylkesmannen er usikker på hvor grundig kommunen opplyser saken når ikke plan og evaluering av forrige års tiltak blir etterlyst. I tillegg ser vi at opplysningene fra søknadsskjemaet ikke blir tatt med inn i vedtaket – se kontrollspørsmål 5: *Har kommunen i vedtaket tatt stilling til om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn?*

Innhenting av plan og evaluering av tidligere tiltak bør inn i rutinebeskrivelsen kommunen sier den skal utarbeide.

Konklusjon

Fylkesmannen konkluderer med at kommunen i tilstrekkelig grad opplyser saken for å kunne ta stilling til om at barnet har en nedsatt funksjonsevne.

Fylkesmannen konkluderer med at kommunen ikke i tilstrekkelig grad opplyser saken for å kunne ta stilling til om barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn da vi ikke kan se at opplysningene brukes i vedtakene.

4. Fatter dere vedtak om individuell tilrettelegging i barnehagen?

Dere har ansvar for å fatte vedtak om individuell tilrettelegging i barnehagen. Når dere har vurdert om et barn har nedsatt funksjonsevne og har behov for et tilrettelagt barnehagetilbud, skal dere fatte vedtak. Dette gjelder uavhengig av om vurderingen konkluderer med innvilgelse eller avslag.

Observasjoner

I RefLex svarer barnehagemyndigheten at de fatter vedtak når de gir individuell tilrettelegging for et barn i en barnehage. I både RefLex og intervju blir det opplyst at kommunen aldri har fattet vedtak om avslag. Det ble opplyst i intervju at saksbehandler har avvist søknader der kommunen har vurdert at barnet ikke har nedsatt funksjonsevne. Disse søknadene er ikke fulgt opp med avslag i vedtaksform.

Det kom fram i intervju at Alta kommune først begynte å fatte vedtak om individuell tilrettelegging for barnehageåret 2019/2020. Det kommer også fram i intervju og e-post at de fleste vedtakene ble fattet skriftlig 6- 7 måneder etter at barnehagene hadde fått tildelt sine ressurser. For barnehageåret 2020/2021 er det opplyst i intervju at kommunen har fattet halvparten av vedtakene per august 2020. Vi har mottatt 4 vedtak som ble fattet i perioden april til juli 2020. Det ble videre opplyst at barnehagene som har barn som enda ikke har fått skriftlig vedtak, har mottatt en e-post fra barnehagemyndigheten med informasjon om hvor stor ressurs det enkelte barn har fått. Det ble opplyst at ovennevnte informasjon er gitt barnehagene.

Det ble videre opplyst i intervju at kommunen har store kapasitetsutfordringer med å fatte vedtak om individuell tilrettelegging for et barn i barnehagen.

Vurderinger

Fylkesmannen vurderer at kommunen fatter vedtak til barn som innvilges individuell tilrettelegging, selv om det på grunn av kapasitetsutfordringer tar lang tid. Fylkesmannen har mottatt 12 vedtak for barnehageåret 2019/2020 og 4 vedtak for barnehageåret 2020/2021.

Ved at kommunen ikke fatter vedtak innen rimelig tid, gir ikke kommunen foreldrene og barnehagen mulighet til å klage på vedtaket. Foreldre og barnehagen får ikke en begrunnelse for det vedtaket som er fattet og barns individuelle rettigheter blir ikke ivarettatt på en god måte.

Vi gjør oppmerksom på at kommunens lange saksbehandlingstid og praksis blir vurdert i kontrollspørsmål 14.

Fylkesmannen vurderer at det ikke fattes vedtak om avslag når kommunen vurderer at et barn ikke har nedsatt funksjonsevne. Disse søknadene blir avvist og ikke fulgt opp med avslag i vedtaksform.

Konklusjon

Fylkesmannen konkluderer med at kommunen ikke oppfyller vilkåret i barnehageloven § 19 g andre avsnitt. Kommunen må fatte vedtak uavhengig av om vurderingen konkluderer med innvilgelse eller avslag.

5. Har kommunen i vedtaket tatt stilling til:

- **om barnet har en nedsatt funksjonsevne?**
- **om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn**

I vedtaket skal dere ta stilling til om barnet har nedsatt funksjonsevne, og om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn, jf. barnehageloven § 19 g, jf. forvaltningsloven §§ 24 og 25 og barnekonvensjonen artikkel 3.

Observasjoner

I RefLex svarer kommunen ja på spørsmålene om de tar stilling til om barnet har nedsatt funksjonsevne og hvorfor barnet trenger tilrettelegging for å kunne gjøre seg nytte av barnehagetilbudet.

En gjennomgang av alle innsendte vedtak, både fra barnehageåret 2019/2020 og 2020/2021 viser at barnehagemyndigheten tar stilling til om barnet har nedsatt funksjonsevne.

Vi kan derimot ikke se, i noen av de innsendte vedtakene, at kommunen vurderer konkret og individuelt om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn.

I alle innsendte vedtak står det:

«Kommunen ber barnehagen tenke på at (navn på barnet) i tillegg til å være barn med nedsatt funksjonsevne også er et ordinært barnehagebarn på lik linje med andre barnehagebarn, som skal inkluderes i barnegruppa. Han/henne har rett til tilrettelegging og krav på et ordinært tilrettelagt tilbud og skal ha sin del av den ordinære bemanningen. Barnehagen har et selvstendig ansvar for å ivareta og tilrettelegge for barn med ulike funksjonsnivå.»

Vurdering

Fylkesmannen kan se at kommunen i vedtakene tar stilling til om barnet har nedsatt funksjonsevne.

Kommunen sin tilretteleggingsplikt må avgrenses mot barnehagen sin plikt og ansvar for tilrettelegging innenfor det ordinære barnehagetilbudet. Utfra barnehageloven §§ 1 og 2 og føringer i rammeplanen, skal barnehageeiers sitt ansvar for individuell tilrettelegging strekke seg langt. Barnehagen skal, som dere skriver i alle vedtakene, ta hensyn til barnets alder og funksjonsnivå, jf. barnehageloven § 2.

Vedtaket om kommunal tilrettelegging etter barnehageloven skal gis til barn som har behov for et mere omfattende og individuell tilrettelegging av barnehagetilbudet enn det som kan gis innenfor det ordinære barnehagetilbudet.

Selv om kommunen konkluderer med at et barn har nedsatt funksjonsevne, kan det likevel tenkes at barnet sine utfordringer kan avhjelpest innenfor det ordinære barnehagetilbudet. Kommunen må derfor begrunne hvorfor det ordinære barnehagetilbudet ikke er tilstrekkelig i møte med barnet. Fylkesmannen kan ikke se at kommunen synliggjør hvorfor tilrettelegging innenfor det ordinære barnehagetilbudet ikke lar seg gjøre. Med andre ord kommunen har ikke tatt stilling til hvorfor barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn.

Konklusjon

Fylkesmannen konkluderer med at kommunen tar stilling til om barnet har en nedsatt funksjonsevne.

Videre konkluderer vi med at kommunen ikke begrunner om den nedsatte funksjonsevnen fører til at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn, innenfor det ordinære barnehagetilbudet.

6. Tar kommunen stilling til hvilken tilrettelegging som er egnet for at barnet skal kunne nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn?

I vedtaket må dere ta stilling til hvorfor barnet trenger tilrettelegging for å kunne nyttiggjøre seg av barnehagetilbudet. Dette innebærer en konkret og individuell vurdering av barnehagetilbudet, barnets funksjonsevne og tilpasningsbehov, og hvordan barnehagetilbudet kan tilrettelegges for å avhjelpe barnets behov.

Det må være klart og tydelig i vedtaket hvilken tilrettelegging som gis og eventuelt varigheten og omfanget av tiltaket. Hvor omfattende tiltaket må være beskrevet vil

varierte fra sak til sak, men det kan for eksempel være antall timer med assistent eller hva slags utstyr som må være på plass.

Observasjoner

En gjennomgang av alle innsendte vedtak fra barnehageårene 2019/2020 og 2020/2021 viser at kommunen ikke gjør en konkret og individuell vurdering av hvilke tiltak som er egnet for at barnet skal nyttiggjøre seg barnehage tilbudet. Alle vedtakene er generelle og like. Det er vanskelig å skille dem utfra hverandre med unntak av barnets navn, saksopplysninger og hvor stor ressurs barnet får.

I vedtak om individuell tilrettelegging for barn som også får spesialpedagogisk hjelp, blir omfanget omtalt samlet. I slike vedtak kan det stå: 100% stilling inkludert timer til spesialpedagogisk hjelp. Tilretteleggingen gis av ressurspedagog og assistent.

I intervju kom det fram at ansatte i barnehagene hadde vanskelig for å skille mellom om det var spesialpedagogisk hjelp barnet fikk eller om det var individuell tilrettelegging for at barnet skal kunne nyttiggjøre seg barnehage tilbudet på lik linje med andre barn.

Vurderinger

Det er stilt et krav om at tilretteleggingen må være egnet for at barnet skal kunne nyttiggjøre seg barnehage tilbudet på lik linje med andre barn. Fylkesmannen kan se at kommunen setter inn tiltak i barnehagen i form av personalressurs, og at barna skal ha en voksenperson tett på. Kommunen viser til omfanget av tilretteleggingen, men beskriver i liten grad hvordan barnehage tilbudet kan tilrettelegges for å avhjelpe barnets behov. I tillegg mener vi at når kommunen blander omfanget i vedtakene om spesialpedagogisk hjelp etter § 19 a inn i § 19 g vedtakene kommer ikke formålet med bestemmelsen godt nok fram. Det fører til at det er vanskelig for ansatte å skille mellom tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp.

Kommunen har som skrevet tidligere ikke begrunnet hvorfor tilretteleggingen ikke kan skje innenfor det ordinære barnehage tilbudet, jf. kontrollspørsmål 5. Kommunen har da ikke vurdert hvorfor de generelle tiltakene (en-til-en aktivitet, sørge for ro og skjerming og i små grupper) er egnet i den grad at barnet kan bruke barnehage plassen sin. Fylkesmannen kan heller ikke se at kommunen har vurdert og begrunnet hvorfor omfanget, eksempel 40 % stilling med tiltak, er tilstrekkelig til at barnet skal kunne ta i bruk barnehage plassen sin. Fylkesmannen vil gjøre oppmerksom på at tilretteleggingen er en individuell rett, og at det er barnet som skal tildeles ressursen og ikke barnehagen.

Konklusjon

Fylkesmannen konkluderer med at kommunen ikke i tilstrekkelig grad tar stilling til hvilken tilrettelegging som er egnet for at barnet skal kunne nyttiggjøre seg av barnehage tilbudet på lik linje med andre barn, og hvorfor.

Fylkesmannen konkluderer med at kommunen ikke oppfyller plikten til å begrunne vedtaket etter barnehage loven § 19 g, jf forvaltnings loven §§ 24 og 25.

7. Inneholder vedtak om avslag en begrunnelse om hvorfor barnet ikke har rett til individuell tilrettelegging.

Vedtak om avslag skal begrunnes. Aktuelle grunnlag for avslag er at barnet ikke har en nedsatt funksjonsevne, at barnet på tross av funksjonsnedsettelsen kan nyttiggjøre seg av barnehagetilbudet på lik linje med andre barn, at barnehageeier kan tilrettelegge innenfor det ordinære barnehagetilbudet eller at barnet ikke er bosatt i kommunen.

Observasjon

I RefLex står det at kommunen gir en begrunnelse i vedtak om avslag som viser hvorfor kommunen mener at barnet ikke har rett til individuell tilrettelegging. I varsel om tilsyn ba vi om de 5 siste vedtak om avslag til individuell tilrettelegging. I intervju kom det fram at kommunen ikke har gitt avslag i vedtaksform på noen søknader om individuell tilrettelegging.

Vurdering

I kontrollspørsmål 5 om kommunen fatter vedtak om individuell tilrettelegging i barnehagen kom det fram at kommunen ikke fatter vedtak om avslag. Dermed blir det heller ikke gitt en skriftlig begrunnelse på hvorfor barn får avslag på sine søknader. I kontrollspørsmål 5 konkluderer Fylkesmannen med at kommunen ikke oppfyller vilkåret i barnehageloven § 19 g andre avsnitt. Vi kan derfor ikke vurdere dette kontrollspørsmålet.

8. I vedtak der kommunen kommer frem til at tiltak vil være en uforholdsmessig byrde i en bestemt barnehage, legger kommunen særlig vekt på

- a) tilretteleggelsens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer**
- b) de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen**
- c) virksomhetens ressurser**

Dersom tilrettelegging innebærer en uforholdsmessig byrde for kommunen, kan det gjøres unntak fra tilretteleggingsplikten, for eksempel ved at barns og foreldres valgfrihet når det gjelder valg av barnehageplass kan bli begrenset. Vurderingen skal imidlertid ikke være en tradisjonell «kostnad-nytte-vurdering», og det må aksepteres at tilrettelegging medfører økte kostnader. Kommunen har plikt til å tilby barnehageplass.

Avveiningen av momenter for å vurdere om et tiltak utgjør en uforholdsmessig byrde er en snever sikkerhetsventil og må ikke tolkes for vidt. Ved vurderingen av om tilretteleggingen innebærer en uforholdsmessig byrde skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen og virksomhetens ressurser. Hva som er en uforholdsmessig byrde må vurderes konkret i hver sak, men som et utgangspunkt vil et tiltak med svært høy kostnad og svært liten effekt kunne anses som en uforholdsmessig byrde.

Vurdering

Alta kommune har ikke fattet vedtak om at tiltak vil være en uforholdsmessig byrde og vi kan derfor ikke vurdere dette punktet.

9. Sørger kommunen for at barnet får tilbud om individuell tilrettelegging i en annen barnehage i tilfeller der de kommer frem til at et tiltak vil være en uforholdsmessig byrde?

Dersom dere kommer til at det er en uforholdsmessig byrde å tilrettelegge barnehagetilbudet i en enkeltbarnehage, må dere tilby barnet plass i en annen barnehage, hvor barnehagetilbudet kan tilrettelegges. Dere kan ikke bruke «uforholdsmessig byrde» som grunn til ikke å tilby barnet en barnehageplass i det hele tatt. Det har dere plikt til, uavhengig av økonomi.

Vurdering

Alta kommune har ikke fattet vedtak om at tiltak vil være en uforholdsmessig byrde, og det har heller ikke vært nødvendig at et barn får tilbud om individuell tilrettelegging i en annen barnehage. Fylkesmannen kan derfor ikke vurdere dette punktet.

10. Får barnet vedtak om individuell tilrettelegging i en annen barnehage, dersom en privat barnehage ikke samtykker i individuell tilrettelegging?

Private barnehager kan ikke pålegges å tilrettelegge barnehagetilbudet. Hvis det ikke lar seg gjøre å inngå en avtale med en privat barnehage, må dere tilrettelegge barnehagetilbudet for barnet i en annen barnehage.

Vurdering

Alta kommune har ikke opplevd at en privat barnehage ikke samtykker i individuell tilrettelegging. Fylkesmannen kan derfor ikke vurdere dette punktet.

11. Tar dere stilling til hva som er barnets beste når dere fatter vedtak om individuell tilrettelegging?

Dere må vurdere hva som er barnets beste når dere fatter vedtak, jf. barnehageloven § 19 g, jf. barnekonvensjonen artikkel 3. Barnets beste er et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn og det skal mye til for å sette det til side. Dere må foreta en helhetlig vurdering av barnets situasjon hvor barnets behov for utvikling og læring må avveies mot andre behov, for eksempel deltakelse i fellesskapet og hvile.

Observasjoner

I RefLex svarer kommunen ja, men skriver at det kanskje ikke kommer frem i vedtakene.

Vurderinger

Det er ikke et krav om at kommunen bruker ordlyden «barnets beste» i vedtaket. En forutsetning for å se om det er gjort vurdering av barnets beste er at kommunen i

tilstrekkelig grad har begrunnet vurderingene sine. Som det går fram av de to forutgående kontrollspørsmålene har ikke kommunen oppfylt kravet til begrunnelse etter forvaltningsloven §§ 24 og 25. Vi har særlig trukket frem manglende begrunnelse på hvorfor tilretteleggingen ikke kan skje innenfor det ordinære barnehagetilbudet. Fylkesmannen vurderer at mangelfulle individuelle vurderinger og begrunnelser tilsier at kommunen ikke i tilstrekkelig grad tar stilling til barnets beste. Det er for eksempel ikke alltid til det beste for barnet at det fattes vedtak om tilretteleggingen etter barnehageloven § 19 g, dersom tilretteleggingen kunne ha skjedd innenfor det ordinære barnehagetilbudet.

Konklusjon

Fylkesmannen konkluderer med at kommunen ikke i tilstrekkelig grad tar stilling til hva som er barnets beste når de gjør vedtak om individuell tilrettelegging etter barnehageloven § 19g, jf. barnekonvensjonen artikkel 3.

12 Inneholder vedtaket informasjon om klageadgang, klagefrist, og informasjon om at klagen skal sendes kommunen?

I vedtakene må kommunen informere om retten til å klage, klagefrist, klageinstans og om at klagen skal sendes kommunen.

Observasjoner

I RefLex svarer kommunen at det blir gitt informasjon om klageretten i vedtaksbrev. Vi har mottatt 16 vedtak om tilrettelegging av barnehagetilbudet etter barnehageloven § 19 g. Alle innsendte vedtak inneholder informasjon om klagerett, klagefrist og klageinstans.

Vurderinger

Fylkesmannen vurderer at kommunen informerer om retten til klageadgang, klagefrist, og informasjon om at klagen skal sendes kommunen jf. lovpålagte krav i forvaltningsloven § 27 tredje avsnitt.

Konklusjon

Kommunen oppfyller kravene i forvaltningsloven § 27 tredje avsnitt.

13 Inneholder vedtaket informasjon om retten til å se sakens dokumenter?

I vedtakene må dere informere om retten til å se sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18. Videre må vedtaket inneholde informasjon om barnehageeiers rett til å be om at vedtaket ikke blir iverksatt før klagefristen er ute, eller klagen er avgjort.

Observasjoner

I RefLex svare kommunen ja og viser til at det i alle enkeltvedtak står: *Regelverket for å se dokumenter i saken finner du/dere i forvaltningsloven §§ 18 og 19.* En gjennomgang av innsendte vedtak viser at dette stemmer.

Vurderinger

Fylkesmannen vurderer at kommunen har praksis for å informere om retten til å se sakene i sine dokumenter.

Konklusjon

Kommunen oppfyller kraven i forvaltningsloven § 18.

14. Fatter kommunen vedtak om individuell tilrettelegging så snart som mulig?

Dere skal fatte vedtak så snart som mulig, det vil si at dere må fatte vedtak så snart dere har all dokumentasjonen dere trenger, jf. barnehageloven § 19 g, jf. forvaltningsloven § 11 a. Dere kan ikke vente med å igangsette vedtak om tilrettelegging. Det er barnets behov som avgjør når tilretteleggingen skal starte. Hvis dere oppdager nye eller endrede behov i løpet av barnehageåret, kan dere ikke vente til et nytt barnehageår med å iverksette tilretteleggingen. Den individuelle tilretteleggingen skal gjennomføres i tråd med vedtaket, jf. barnehageloven § 19 g.

Økonomiske og kapasitetsmessige årsaker er som hovedregel ikke en gyldig grunn til at det tar lang tid å fatte vedtak og skal ikke være styrende for når vedtak blir fattet. Kapasitetsmessige utfordringer som oppstår gjentatte ganger, eller som er av lengre varighet, vil ikke være en gyldig grunn til at det tar lang tid å fatte vedtak. Dere kan heller ikke vente med å fatte vedtak til dere har fått tildelt midler til individuell tilrettelegging.

Observasjoner

I RefLex svarer dere ja på spørsmålet om kommunen har gjentakende lang saksbehandlingstid. Kommunen svarer også ja til at den gjentakende saksbehandlingstiden skyldes både omfang og kompleksitet. Dette ble også bekreftet i intervju. Det kom videre fram i intervju, at vanskelige saker kan bli skjøvet på, men at det største problemet er mangel på kapasitet.

Det kom også fram i intervju at barnehagene søker om tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne i januar og får tilbakemelding i perioden mai til juli. De vi intervjuet sa at saksbehandlingstiden tar alt for lang tid, og at den lange saksbehandlingstiden skaper usikkerhet og lite forutsigbarhet for barn, foreldre og ansatte. I tillegg kom det fram at barnehagen fikk melding om tildeling av ressurs på e-post. Vedtakene ble skrevet 5- 7 måneder senere.

Vi har fått opplyst i intervju at kommunen har endret praksis for barnehageåret 2020/2021, og at ca. halvparten av vedtakene er sendt ut. På grunn av kapasitetsmessige utfordringer er saksbehandlingstiden på ny blitt lang for mange barn.

Vurdering

I dokumentasjonen vi har innhentet ser Fylkesmannen at kommunen har en lang gjentakende saksbehandlingstid på 7 måneder. Vi har blitt opplyst i intervju at siden det ikke finnes vurderskriftlige rutiner, er det ønskelig for kommunen at barnehagene søker om individuell tilrettelegging tidlig vår. Kommunen har for barnehageåret 2020/2021 utarbeidet et søknadskjema. Søknadene vi har fått oversendt for inneværende

barnehageår har i hovedsak blitt sendt inn i april. Disse har kommunen behandlet innenfor tidsrommet mai til midten av august.

På grunn av kapasitetsutfordringer har ikke kommunen fattet vedtak for alle barn. Slik vi ser det viderefører kommunen den gamle praksisen fra tidligere år med å gi beskjed til barnehagen at det kommer et vedtak, og at barnehagen kan sette i gang med tiltakene. Gjennom intervjuene bekreftes det at ressursen kommer raskt på plass.

Ved at kommunen ikke fatter vedtak innen rimelig tid, gir ikke kommunen foreldrene og barnehagen mulighet til å klage på vedtak. Foreldre og barnehagen får ikke en begrunnelse for det vedtaket som er fattet og barns individuelle rettigheter blir ikke ivaretatt på en god måte. Fylkesmannen minner om at kapasitetsmessige utfordringer som oppstår gjentatte ganger, eller som er av lengre varighet, ikke er en gyldig grunn til at det tar lang tid å fatte vedtak.

Konklusjon

Fylkesmannen vurderer at kommunen ikke fatter vedtak så snart som mulig.

15. Gjennomfører kommunen individuell tilrettelegging i tråd med vedtaket?

Dere har ansvaret for at den individuelle tilretteleggingen blir gjennomført i tråd med vedtaket. Dersom det skjer endringer må dere iverksette nødvendige tiltak slik at vedtaket blir oppfylt.

Observasjoner

Kommunen skriver i RefLex at den individuelle tilretteleggingen gjennomføres i tråd med vedtakene. Kommunen skriver:

«Barnehagen skal utarbeide en egen plan som skal synliggjøre og dokumentere barnehagens arbeid, være et arbeidsdokument for personalet, inneholde mål og tiltak. Plan og tiltak skal evalueres i samarbeid med foreldrene.»

Plan og evaluering skal sendes Oppvekstadministrasjonen dersom foreldre og barnehage søker om fortsatt tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne neste barnehageår. Det står videre at kommunen ikke fører kontroll utover dette.

I intervju fikk vi beskjed om at barnehagene ikke har sendt inn ovennevnte plan og evaluering med unntak av en barnehage. Kommunen har heller ikke etterspurt disse planene. I intervju kom det også fram at Alta kommune ikke har mottatt noen klager på gjennomføringen av tilretteleggingen.

Vurdering

Etter vår vurdering er ikke innhenting av plan og evaluering på slutten av barnehageåret tilstrekkelig aktivitet fra myndigheten sin side for å sikre at vedtaket blir gjennomført. Når en plikt skal gjennomføres i den enkelte barnehage, vil det være en forutsetning at myndigheten går i dialog med barnehagen om hvordan vedtaket skal gjennomføres. Å bare tilføre midler og pålegge barnehagen ansvaret for utarbeidelsen i en plan for gjennomføringen er ikke tilstrekkelig for å sikre gjennomføringen av vedtakene.

Fylkesmannen kan likevel ikke si at barnehagen på vegne av kommunen ikke gjennomfører den individuelle tilretteleggingen i tråd med vedtaket, da det aldri er kommet inn klager på selve gjennomføringen av vedtakene. At foreldre ikke klager betyr ikke at tilretteleggingen blir gjennomført i tråd med vedtaket. Det er derfor nødvendig at kommunen finner en forsvarlig måte å sikre og følge opp at tilretteleggingen gjennomføres i tråd med vedtakene.

Konklusjon

Kommunen må finne en forsvarlig måte å sikre og følge opp at tilretteleggingen gjennomføres i tråd med vedtaket.

3 Våre reaksjoner

3.1 Pålegg om retting

I kapitlene ovenfor har vi konstatert at dere ikke oppfyller regelverket på alle områder. Vi pålegger dere å rette opp følgende, jf. kommuneloven § 30-4:

Kommunen må sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud, jf. barnehageloven § 19 g.

Pålegget innebærer at kommunen:

- må finne en forsvarlig måte å fange opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging
- må opplyse saken slik at dere kan ta stilling til hvorfor barnet ikke kan delta i barnehagen i barnehagen på lik linje med andre barn
- må gjøre vedtak om tilrettelegging av barnehagetilbud til barn med nedsatt funksjonsevne
- må i tilstrekkelig grad ta stilling hvilken tilrettelegging som er egnet for at barnet skal nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn
- må vurdere barnets beste når dere gjør vedtak
- må fatte vedtak om individuell tilrettelegging så snart som mulig
- må finne en forsvarlig måte å sikre og følge opp at tilretteleggingen gjennomføres i tråd med vedtaket

3.2 Oppfølging av påleggene

Dere skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal dere erklære at retting er gjennomført og redegjøre for hvordan dere har rettet.

Fristen er 12. januar 2021. Vi vil ikke avslutte tilsynet før dere gjennom erklæringen og redegjørelsen har vist at påleggene er rettet.

4 Dere har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dere kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis dere klager, må dere gjøre det innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til dere, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Dere sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med dere, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen.

Dere kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Vibeke Gjendemsjø
tilsynsleder

Harald Johansen
seniorrådgiver